

וַיַּחֲרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, (בראשית כז) מַאי גְדוֹלָה, פְּתִיב הָכָא גְדוֹלָה, וּכְתִיב הָתָם (דברים יח) וְאֵת הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְגו', דְּעָאֵל עֲמִיָּה גִיְהֵנָם. עַד מָאֵד. מַאי עַד מָאֵד. פְּתִיב הָכָא מָאֵד, וּכְתִיב שָׁם (בראשית א) וַהֲנִיָּה טוֹב מָאֵד. זֶה מְלֶאֶךְ הַמּוֹת. אֲזַי אָמַר מִי אֶפּוּא.

בְּשִׁמוּעַ עֲשׂוּ אֵת דְּבַרֵי אֲבִיּוֹ וְגו'. אָמַר רַבִּי חֲיִיא, כְּמָה רְעוּת עֲשׂוּ אוֹתָן דְּמַעוֹת שְׂבָכָה וְהוֹצִיא עֲשׂוּ לִפְנֵי אֲבִיּוֹ כְּדִי שְׂיִתְבַּרְךָ מִמֶּנּוּ, מְשׁוּם שְׁהִיָּה מַחְשִׁיב דְּבַר אֲבִיּוֹ יוֹתֵר. הֲכִי קְרָא שְׁמוֹ יִעֲקֹב. (ובארוהו) הֲכִי קְרָא שְׁמוֹ - קְרָא שְׁמוֹ אוֹתוֹ שְׁקְרָא לוֹ. הוֹצִיא הַשְּׁמַעַת קוֹל שֶׁל רַק בְּשִׁבִיל קְלוּן. לֹא כְּתוּב הֲכִי נִקְרָא שְׁמוֹ, אֲלֵא קְרָא שְׁמוֹ.

וַיִּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. זֶה - מָה הוּא זֶה? (אלא) וַיִּעֲקֹבֵנִי פְּעַמִּים הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא דְבַר אֲחֵד הִיָּה פְּעַמִּים - בְּכַרְתִּי, הַחֲזִיר לוֹ פְּעַם אַחֲרַת בְּרַכְתִּי. זֶהוּ פְּעַמִּים. כְּמוֹ כֵן (בראשית מג) כִּי עֲתָה שְׁבִנּוּ זֶה פְּעַמִּים. דְּבַר אֲחֵד פְּעַמִּים. אֲחֵד שְׁהִנָּה הַחֲזוּרְתִי לוֹ, וְלֹא נִהִיָּה בְּבוּשָׁה לִפְנֵי אוֹתוֹ אָדָם. שְׁבִנּוּ - בְּשִׁנּוּ. אָנוּ בְּבוּשָׁה מִמֶּנּוּ, וּכְבָר הַחֲזוּרְנוּ.

כְּמוֹ זֶה אָמַר אֵיּוֹב, (איוב ג) וְתַחֲשַׁבְנִי לְאֵיּוֹב לָךְ. חֲזוּר אֵיּוֹב - אֵיּוֹב. וּפְרָשׁוּהָ שְׂכַתוֹב אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרָה יִשׁוּפְנִי וְגו'. אָמַר לִפְנֵי: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, שְׁמָא רוּחַ סַעֲרָה עֲבָרָה לִפְנֵיךָ? וְכֵאֵן בְּכַרְתִּי לְקַח, וַהֲנִיָּה עֲתָה חֲזוּר הַדְּבַר וְנִטַּל בְּרַכְתִּי.

הֵן גְּבִיר שְׁמַתִּיּוֹ לָךְ וְגו', וּלְךָ אֶפּוּא מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. וּלְךָ אֶפּוּא - אֵינְ עוֹמֵד פַּה מִי שִׁסְפִים עֲלֶיךָ. מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. אֲזַי בְּרַךְ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהִסְתַּפַּל בְּדַרְגָּתוֹ

וַיַּחֲרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, (בראשית כז) מַאי גְדוֹלָה, פְּתִיב הָכָא גְדוֹלָה, וּכְתִיב הָתָם (דברים יח) וְאֵת הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְגו', דְּעָאֵל עֲמִיָּה גִיְהֵנָם. עַד מָאֵד. מַאי עַד מָאֵד. פְּתִיב הָכָא מָאֵד, וּכְתִיב הָתָם (בראשית א) וַהֲנִיָּה טוֹב מָאֵד, דָּא מְלֶאֶךְ הַמּוֹת, כְּדִין אָמַר מִי אֶפּוּא. (דף קמז ע"א).

בְּשִׁמוּעַ עֲשׂוּ אֵת דְּבַרֵי אֲבִיּוֹ וְגו'. (בראשית כז) אָמַר רַבִּי חֲיִיא, כְּמָה בִישִׁין עֲבָדוּ אֵינּוֹן דְּמַעִין דְּבָכָה וְאֶפִּיק עֲשׂוּ קַמִּי אֲבִי, בְּגִין דִּיתְבַּרְךָ מִנִּיָּה, בְּגִין דְּהוּהוּ חֲשִׁיב מְלָה דְאֲבִי יִתִּיר. הֲכִי קְרָא שְׁמוֹ יִעֲקֹב. (ד"א ל"ג) (ואוקמוה) הֲכִי קְרָא שְׁמוֹ, קְרָא שְׁמוֹ הַהוּא דְקְרָא לִיָּה, אֶפִּיק צִיצָא דְרוּקָא בְּגִין קְלָנָא. הֲכִי נִקְרָא שְׁמוֹ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא קְרָא שְׁמוֹ. וַיִּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. זֶה. (בראשית כז) מָהוּ זֶה, (אלא) וַיִּעֲקֹבֵנִי פְּעַמִּים מִיבְעֵי לִיָּה.

אֲלֵא, מְלָה חַד הוּי תְרִי זְמַנִּי, בְּכוּרְתִי, אֲהַדְרִי לִיָּה זְמַנָּא אַחֲרָא בְּרַכְתִּי, זֶה הוּא תְרִי זְמַנִּין. כְּגוּוֹנָא דָא, (בראשית מג) כִּי עֲתָה שְׁבִנּוּ זֶה פְּעַמִּים, מְלָה חַד, תְּרִין זְמַנִּין. חַד דְּהָא אֲהַדְרָנָא לִיָּה וְלֹא נִהִיָּה בְּכַסּוּפָא קַמִּיָּה דְהַהוּא בַר נֶשׁ. שְׁבִנּוּ, בְּשִׁנּוּ. אֲנִן בְּכַסּוּפָא מִנִּיָּה, וּכְבָר אֲהַדְרָנָא.

כְּגוּוֹנָא דָא, אָמַר אֵיּוֹב, (איוב יג) וְתַחֲשַׁבְנִי לְאֵיּוֹב לָךְ, אֲהַדְרִי אֵיּוֹב. וְאוּקְמוּהָ דְכְּתִיב, (איוב ט) אֲשֶׁר בְּסַעֲרָה יִשׁוּפְנִי וְגו'. אָמַר לִפְנֵי, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, שְׁמָא רוּחַ סַעֲרָה עֲבָרָה לִפְנֵיךָ. וְהָכָא בְּכוּרְתִי לְקַח וַהֲנִיָּה עֲתָה אֲהַדְרִי מְלָה וְנִטַּל בְּרַכְתִּי.

הֵן גְּבִיר שְׁמַתִּיּוֹ לָךְ וְגו', וּלְךָ אֶפּוּא מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. (בראשית כז) וּלְךָ אֶפּוּא, לִית

קְיִימָא הָכָא מָאֵן דְּמִסְתַּפֵּם עֲלָךְ. מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. כְּדִין, בְּרַכִּיָּה בְּהַאי

וְאָמַר וְעַל חֶרֶבֶף תַּחֲזִיחַ, שֶׁהָרִי כִּף
רְאוּי לָךְ לְשַׁפֵּךְ דָּמִים וְלַעֲשׂוֹת
קָרְבוֹת, וְעַל כֵּן אָמַר מָה אַעֲשֶׂה
בְּנִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וּלְךָ אִפּוּא מָה
אַעֲשֶׂה - פִּינּוֹן שְׁאָמַר אֵת זֶה, לְמָה
בְּנִי? אֵלֵּא אָמַר לוֹ, וּלְךָ אִפּוּא מָה
אַעֲשֶׂה שְׂאֵתָהּ בְּדִין וּבְחֶרֶב וּבְדָם
אֲנִי רוֹאֶה אוֹתָךְ, וְאֵת אַחִיד בְּדֶרֶךְ
שְׁלָמָה. אֵלֵּא בְּנִי, בְּנִי וְדָאִי. אֲנִי
גִרְמָתִי לְךָ מִשּׁוּם שְׂאֵתָהּ בְּנִי, וְעַל
כֵּן וְעַל חֶרֶבֶף תַּחֲזִיחַ וְאֵת אַחִיד
תַּעֲבֹד. וְעַדִּין לֹא הִתְקַלְּמִים, שֶׁהָרִי
לֹא עָבַד עֲשׂוֹ אֵת יַעֲקֹב, מִשּׁוּם
שִׁיעֲקֹב לֹא רָצָה אוֹתוֹ עֲכָשׁוּ,
וְהוּא חִזֹּר וְקָרָא לוֹ אֲדוֹנִי כְּמָה
פְּעָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּכַּל
לְמַרְחוֹק וְהִעֲלָה אוֹתוֹ לְסוּף
הַיָּמִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרָנוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ. בְּעוֹדֵם הוֹלְכִים רָאוּ אֵת
רַבִּי יוֹסִי תִּזְקֵן שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ
אַחֲרֵיהֶם. יָשְׁבוּ עַד שֶׁהִגִּיעַ
אֲלֵיהֶם. פִּינּוֹן שֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם,
אָמְרוּ, עֲכָשׁוּ הַדֶּרֶךְ מִתְּקַנָּת
לְפָנֵינוּ. הֲלָכּוּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
עַתָּה לַעֲשׂוֹת לָהּ. פִּתַּח רַבִּי יוֹסִי
וְאָמַר, (מִשְׁלִי לֹא) פִּיָּה פִּתְחָה
בְּחֻכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה.
פִּיָּה פִּתְחָה בְּחֻכְמָה - זֶה כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה -
אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם לְשׁוֹן
הַתּוֹרָה שֶׁמְדַבְּרִים בָּהּ יָמִים
לְלִילוֹת.

פִּיָּה פִּתְחָה בְּחֻכְמָה - זֶה ב' שֶׁל
בְּרֵאשִׁית, וּפְרָשׁוּהָ. וְתוֹרַת חֶסֶד
עַל לְשׁוֹנָה - זֶה אֲבֵרָהּ, שְׁבוּ
בְּרֵא אֵת הָעוֹלָם וּבוֹ מְדַבֵּר תָּמִיד.
ב' סְתוּמָה מִצַּד זֶה, וּפְתוּחָה מִצַּד
זֶה. סְתוּמָה מִצַּד זֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וְרֵאִיתָ אֵת אַחֲרָי. פְּתוּחָה מִצַּד זֶה
כְּדִי לְהֵאִיר [לְהַדְרִי] פְּנֵיהָ כְּלָפֵי
מַעֲלָה, וּפְתוּחָה מִצַּד זֶה כְּדִי
לְקַבֵּל מִלְּמַעְלָה, וְהִיא אֲכֻסְדָּרָה

עֲלֵמָה וְאִסְתַּפַּל בְּדַרְגִּיהָ, וְאָמַר
(בְּרֵאשִׁית טז) וְעַל
חֶרֶבֶף תַּחֲזִיחַ, דְּהָא הָכִי אֶתְחַזִּי לְךָ לְאוֹשְׁדָא
דְּמִין וְלִמְעַבַּד קָרְבִין, וְעַל דָּא אָמַר מָה
אַעֲשֶׂה בְּנִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וּלְךָ אִפּוּא מָה אַעֲשֶׂה,
פִּינּוֹן דְּאָמַר הָאִי, אִמָּאִי בְּנִי. אֵלֵּא אָמַר
לִיה, וּלְךָ אִפּוּא מָה אַעֲשֶׂה, דְּאֵנְתָּ בְּדִינָא
וּבְחֶרֶבָא וּבְדָמָא חֲזִינָא לְךָ, וּלְאַחִיד בְּאַרְח
שְׁלִים. אֵלֵּא בְּנִי, בְּנִי וְדָאִי, אֲנָא גְרִימָנָא לְךָ,
בְּגִין דְּאֵנְתָּ בְּנִי. וְעַל דָּא עַל חֶרֶבֶף תַּחֲזִיחַ וְאֵת
אַחִיד תַּעֲבֹד. וְעַדִּין לֹא אֶתְקַיְּיִם, דְּהָא לָא
פְּלַח לִיה עֲשׂוֹ לַיעֲקֹב. בְּגִין דַּיַּעֲקֹב לֹא כְּעָא
לִיה הַשְׁתָּא, וְאִיהוּ אֶהְדֵּר וְקָרָא לִיה אֲדוֹנִי
כְּמָה זְמַנִּי, בְּגִין דְּאִסְתַּפַּל לְמַרְחוֹק, וְסָלִיק
לִיה לְסוּף יוֹמִיָא, כְּדִקְאָמְרָן.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ אֲזָלִי בְּאַרְחָא. עַד
דְּהָיוּ אֲזָלִי, חָמוּ לִיה לְרַבִּי יוֹסִי סְבָא
דְּהָהּ אֲזִיל בְּתַרְיָהּ. יִתְבוּ עַד דְּמָטָא
לְגַבְיָהּ. פִּינּוֹן דְּמָטָא לְגַבְיָהּ, אָמְרוּ הַשְׁתָּא
אַרְחָא מִתְּתַקְנָא קַמָּן, אֲזָלוּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא
(תְּהִלִּים קיט) עַתָּה לַעֲשׂוֹת לִי. פִּתַּח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר,
(מִשְׁלִי לֹא) פִּיָּה פִּתְחָה בְּחֻכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל
לְשׁוֹנָה. פִּיָּה פִּתְחָה בְּחֻכְמָה, דָּא כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה אֵלִין אֵינּוֹן
יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן לִישְׁנָא דְּאוֹרִיָּתָא דְּמִשְׁתַּעִי
בְּהַ יוֹמִי וְלִילִי.

פִּיָּה פִּתְחָה בְּחֻכְמָה (מִשְׁלִי לֹא) דָּא ב' דְּבְרֵאשִׁית,
וְאוֹקְמוּהָ. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה דָּא
אַבְרָהָם, דְּבִיָּה בְּרָא עֲלֵמָא, וּבִיָּה מִשְׁתַּעִי
תְּדִיר. ב' סְתִים מְהָאִי גִיסָא, וּפְתִיחָא מְהָאִי
גִיסָא. סְתִימָא מְהָאִי גִיסָא, כְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר,
(שְׁמוֹת לג) וְרֵאִיתָ אֵת אַחֲוָרִי. פְּתִיחָא מְהָאִי גִיסָא,
בְּגִין לְאַנְהָרָא (נ"א לְהַדְרָא) אֲנַפְהָא לְגַבִּי עֵילָא,